

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 587/2025
11.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Земљорадничка задруга „Агромилетић“ Српски Милетић, чији је пуномоћник Драган Симић, адвокат из ..., против туженог Пољопривредна производња „Милетић“ а.д. Сомбор, чији је пуномоћник Милица Суботић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, вредност предмета спора 3.250.655.689,32 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1222/22 од 01.08.2024. године, у седници одржаној дана 11.12.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 1222/22 од 01.08.2024. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Сомбору П 74/2020 од 28.10.2021. године, у ставу првом изреке, одбијен је примарни тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се утврди да су непокретности и то таксативно побројане парцеле пољопривредног, грађевинског, осталог и шумског земљишта, задружна имовина, тако да је тужени дужан трпети да се у катастру непокретности и свим другим јавним књигама напред наведена имовина упише као задружна својина, затим да се утврди да је тужилац, као правни следбеник ЗЗ „Милетић“ из Српског Милетића, власник наведених непокретности, што би тужени био дужан трпети да се тужилац у катастру непокретности и свим другим јавним књигама упише као власник напред наведених непокретности, као и да се тужени обавезе да тужиоцу на име неоснованог обогаћења због коришћења његових непокретности од 20.08.2012. године, до дана пресуђења, исплати 356.291.636,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења, до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да на име вредности непокретности задружне својине исплати 2.894.364.053,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења, до исплате, као и да се тужени обавезе да тужиоцу на име неоснованог обогаћења због коришћења његових непокретности од 20.08.2012. године, до дана пресуђења, упати 356.291.636,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења, до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног

поступка од 980.710,00 динара са каматом по стопи прописаној Законом о затезној камати почев од дана извршности пресуде, до исплате.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 1222/22 од 01.08.2024. године одбијена је жалба тужиоца, као неоснована и потврђена првостепена пресуда.

Против наведене другостепене пресуде, тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Предложио је да Врховни суд преиначи нижестепене пресуде и усвоји тужбени захтев, или да исте укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање. У одговору на ревизију тужени је оспорио ревизијске наводе тужиоца, а трошкове поводом састава одговора на ревизију није тражио.

Испитујући побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/11...10/23 – др. закон), Врховни суд је утврдио да ревизија тужиоца није основана.

Није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи тужиоца којима се указује да је другостепена одлука донета уз погрешну оцену изведених доказа у списима, односно да је таква одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, а у вези са чланом 8. Закона о парничном поступку. Напротив, побијана одлука заснована је на чињеничном стању које је утврђено оценом доказа извршеном од стране првостепеног суда, који је и спроводио доказни поступак, па стога, битна повреда на коју се указује није могла бити учињена у поступку пред другостепеним судом. Поред тога, оваквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања на којем су засноване нижестепене одлуке, а у ком погледу погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање не представља дозвољени ревизијски разлог у смислу члана 407. став 2. Закона о парничном поступку. Ревидент указује и на битну повреду одредаба члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Међутим, наведена битна повреда одредаба парничног поступка није разлог за изјављивање ревизије у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Управног суда Одељења у Новом Саду У 10707/13 од 10.10.2014. године је поништено решење Министарства финансија, Сектора за имовинско правне послове од 21.05.2013. године којим је потврђено решење Општинске управе општине Оџаци од 17.12.2012. године, а којим је делимично усвојен захтев тужиоца за повраћај задружне имовине те враћене непокретности које је 33 „Милетић“ из Српског Милетића стекла теретним правним пословима у периоду 28.04.1956. - 14.03.1974. године. Поступајући по наведеној пресуди, Министарство је донело решење од 27.11.2014. године, којим је огласило ништавим наведено првостепено решење. Међутим, пресудом Управног суда Одељења у Новом Саду У 864/15 од 04.11.2016. године је поништено наведено другостепено решење па је, поступајући по наведеној пресуди, Министарство донело решење од 15.08.2016. године којим је поништено решење Општинске управе општине Оџаци од 17.12.2012. године и предмет враћен првостепеном органу на поновни поступак и

одлучивање. Потом је Општинска управа општине Озаци решењем од 02.10.2017. године одбила захтев овде тужиоца за повраћај задружне имовине, па је решењем Министарства финансија, Сектора за имовинско правне послове од 27.02.2019. године оглашено ништавим првостепено решење од 02.10.2017. године и одбачена жалба овде тужиоца. Против наведеног решења Министарства финансија је тужилац поднео тужбу Управном суду.

Тужилац је основан 20.05.2011. године.

Земљорадничка задруга „Српски Милетић“ је формирана и почела да послује фебруара месеца 1946. године. Крајем 1961. године припојена јој је СРЗ „Јабланица“ Српски Милетић, а 01.01.1964. године и СРЗ „Власина“ Српски Милетић. Земљорадничка задруга „Српски Милетић“ је била уписана у судски регистар задруга за град Сомбор у рег. листу бр. 159 решењем Фи 1305/55 од 28.04.1956. године.

До првих статусних и организационих промена 33 „Српски Милетић“ из Српског Милетића које су наступиле 14.03.1974. године - када се ова земљорадничка задруга организује као основна организација удруженог рада и удружује у сложену организацију удруженог рада ППК „Озаци“ са супсидијарном одговорношћу Озаци, односно 17.11.1975. године - када се издваја из ове сложене организације удруженог рада и као организација удруженог рада пољопривредна задруга чини саставни део ППК „Озаци“ са супсидијарном одговорношћу, земљорадничка задруга је била уписани носилац права коришћења на земљишту у друштвеној својини које је стекла по основу аграрне реформе, али и теретним правним пословима, по основу купопродајних уговора који су евидентирани као основ стицања имовине и за предметне парцеле. Статусне, односно организационе промене некадашње 33 „Српски Милетић“ пратила је промена уписа носиоца права коришћења на предметним парцелама, како пре комасације, тако и након комасације, када је као носилац права коришћења уписано ДП „Српски Милетић“ из Српског Милетића.

Код оваквог чињеничног утврђења, првостепени суд је закључио да се примарни тужбени захтев, заснива на одредбама чл. 95. Закона о задругама („Сл. лист СРЈ“ бр. 41/96 и 12/98 и „Сл. гласник РС“ бр. 101/2005 - др. закон и 34/2006), да Закон о задругама („Сл. гласник РС“ бр. 112/2015), који је на снази у време подношења тужбе у овом поступку, не садржи одредбе које су биле садржане у чл. 95. Закона о задругама из 1996. године, да је враћање имовине задрузи регулисано наведеним Законом о задругама из 1996. године и да се поступци, који су започети у складу са Законом о задругама („Сл. гласник РС“ бр. 112/2015), сходно члану 107, окончавају по одредбама претходног закона. Када је у питању управни поступак, првостепени суд је указао на то да је тужилац поднео захтев за враћање задружне имовине у складу са чланом 95. Закона о задругама из 1996. године надлежном органу Општинске управе општине Озаци. Тај поступак је још увек у току и разликује се од парничног поступка који се води ради утврђења задружне својине у корист тужиоца, према Закону о задругама („Сл. гласник РС“ бр. 112/2015), имајући у виду да је тужба поднета 04.06.2020. године. Притом, према становишту првостепеног суда, за примену одредбе чл. 95. Закона о задругама из 1996. године није било довољно само да се оснује задруга на подручју на коме је пословала некадашња задруга без икаквог правног континуитета

између њих, те сматрати да новооснована задруга има право на повраћај имовине која је била у својини некадашње задруге. Првостепени суд је указао на то да из купопродајних уговора у спису предмета произлази да су непокретности које предлагач захтева стечене као друштвена својина и да се не ради о власништву које су задругари својевремено унели у ЗЗ „Српски Милетић“. Уласком у ППК „Оцаци“, ЗЗ „Српски Милетић“ није изгубила своју имовину без накнаде, односно није тиме задружна својина претворена у друштвену, с обзиром на утврђену чињеницу да је земљиште већ било у друштвеној својини. Уласком у ППК „Оцаци“ задржан је правни континуитет и субјективитет земљорадничке задруге, на основу чега првостепени суд изводи закључак да се не ради о власништву које су задругари унели у ЗЗ „Српски Милетић“, већ се ради о имовини коју је задруга (која је у том тренутку имала статус радне организације, иако је формално задржала назив задруга) стицала као друштвену својину, куповином од физичких лица. Првостепени суд налази да тужилац није доказао да је имао уписано било какво право на предметним непокретностима, већ је само приложио доказе да је покренуо поступак пред надлежним органом Општинске управе општине Оцаци. Тужилац није доказао ни основаност навода да је основан од стране бивших чланова угашених Земљорадничких задруга “Јабланица” и “Власина” односно њихових наследника. Првостепени суд је имао у виду да је тужени доставио Дн решења са пратећом документацијом која се налази у збирци исправа Основног суда у Сомбору из којих је утврђено да је друштвена својина ЗЗ „Српски Милетић“ уписана на основу купопродајних уговора. Првостепени суд је становишта да тужилац није доказао ни да је правни следбеник некадашње ЗЗ „Српски Милетић“, нити је у овом случају могућа примена члана 95. Закона о задругама из 1996. године, при чему други основ својине тужилац не наводи, нити доказује. Стога, тужилац није доказао право задружне својине на предметним непокретностима.

Првостепени суд налази да није основан ни део примарног тужбеног захтева да се тужени обавезе да тужиоцу на име неоснованог обогаћења због коришћења његових непокретности од 20.08.2012. године до дана пресуђења исплати 356.291.636,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, јер у конкретном случају тужилац није доказао да је тужени стекао предметне непокретности без правног основа, односно да је правни основ стицања отпао, већ је утврђено да је тужени стицао непокретности теретним правним пословима путем купопродајних уговора и да су својинске трансформације пратиле промене позитивног законодавства. Како током поступка тужилац није доказао право задружне својине на предметним непокретностима, према становишту првостепеног суда, није основан ни евентуални тужбени захтев за исплату износа од 2.894.364.053,00 динара са каматом на име вредности непокретности задружне својине. Другостепени суд налази да је правилна и на закону заснована одлука првостепеног суда па је исту потврдио уз примену члана 396. став 2. ЗПП.

Врховни суд налази да је побијана другостепена пресуда донета правилном применом материјалног права.

Правилан је закључак нижестепених судова да одредбе важећег Закона о задругама („Сл. Гласник РС“ бр. 112/2015) не садрже одредбе које су биле садржане у чл. 95. Закона о задругама („Сл. лист СРЈ“ бр. 41/96, 12/98, и „Сл. гласник РС“ бр.

101/2005 и 34/2006 - други закон), односно важећи закон не предвиђа могућност да се имовина која је била у власништву задруга врати задрузи исте врсте која послује на подручју на ком је пословала задруга која је била власник имовине чије се враћање тражи. Одредба чл. 111. став 1 Закона о задругама („Сл. Гласник РС“ бр. 112/2015) прописује да је задруга, односно задружни савез, дужна да у року од три године од дана ступања на снагу овог закона поднесе надлежном органу за упис права на непокретностима, захтев за упис задружне својине на објектима и земљишту, који су на дан ступања на снагу овог закона уписани као друштвена својина или јавна својина, у јавни регистар о непокретностима и правима на њима, а на којима у складу са чл. 108, 109. и 110. овог закона, одређено право полажу задруге или задружни савези. Дакле, задруга може захтевати упис права на непокретностима на које полаже право под условима из наведених чланова важећег Закона о задругама, што тужилац током поступка није доказао, а на шта је правилно указао и другостепени суд. Тужилац је поднео тужбу ради утврђења права својине у овом поступку 04.06.2020. године, што је више од три године након ступања на снагу важећег Закона о задругама. Чињеница да је тужилац покренуо управни поступак у складу са одредбом чл. 95. Закона о задругама из 1996. године, није од утицаја на доношење другачије одлуке у овом парничном поступку који, како и нижестепени судови указују, представља потпуно другачији поступак у односу на управни поступак који је још увек у току.

Ревидент је у ревизији указао на то да је Устав из 1946. године предвиђао три облика својине: државну, задружну и приватну својину физичких и правних лица и да је Уставним законом из 1953. године престала да постоји задружна својина те да је као облик својине постојала искључиво друштвена својина. Указао је и на то да су према Уставу из 1963. године сва средства пољопривреде у друштвеној својини, док се пољопривредницима само гарантовало право својине на обрадиво земљиште, а да су задруге трансформисане у радне организације. На тај начин, ревидент је указао, задружна својина је постала друштвена својина. Потом је враћена задружна својина Уставним амандманима из 1988. године, те донет Закон о задругама 1990., а затим 1996. године, те са тим у вези, ревидент наводи да су судови пропустили да законе доведу у везу са Законом о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруге и задругара после 01.07.1953. године и Законом о претварању друштвене својине на пољопривредном земљишту у друге облике својне који је донет 1992. године. Према наводима ревидента, донетим прописима је омогућено да се задружна својина издвоји из друштвене својине и врати власницима.

У вези ових навода ревидента, Врховни суд указује најпре на то да тужилац није ни доказао да је правни следбеник некадашње ЗЗ „Српски Милетић“. Осим тога, током поступка је утврђено да је на основу уговора о купопродаји закључених између задруге „Српски Милетић“ и појединаца, као и на основу Дн решења о упису друштвене својине и друге документације из збирке исправа Основног суда у Сомбору, предметне непокретности ЗЗ „Српски Милетић“ стекла у друштвену својину. Утврђено је да се не ради о имовини коју су задругари унели у задругу „Српски Милетић“ без накнаде, већ о имовини коју је задруга стекла као друштвену имовину (која је у то време имала статус радне организације, иако је формално задржала назив задруге куповином од појединаца). Са друге стране, у спис предмета је приложена Потврда Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде од 18.02.2003. године, која је

издата ДПП „Милетић“ из Српског Милетића, у којој стоји да је то предузеће предало попис и евиденцију пољопривредног земљишта које користи, урађен на П1 и Е1 обрасцима, чију су тачност потврдили РГЗ СКН Сомбор и СКН Опаци, да се потврда односи на земљиште и парцеле у катастарским општинама Дорослово, Српски Милетић, Опаци, Бачки Градац, Богојево и Каравуково, као и да је потврда издата у циљу спровођења процене друштвеног капитала и својинске трансформације предузећа. У потврди РГЗ СКН Сомбор од 25.11.2002. године стоји да је извршен увид у податке о пољопривредном земљишту унетих у П1 и Е1 обрасце и да је утврђено да укупна површина коју користи ДПП „Милетић“ износи 297 ha 84 a 42 m², да је укупна површина земљишта у државној својини 208 ha 24 a 70 m², да је површина земљишта стечена правним послом 89 ha 59 a 72 m², те да је наведеним пописом обухваћено земљиште које користи ДПП „Милетић“ на територији општине Сомбор. У потврди РГЗ СКН Опаци од 18.11.2002. године стоји да је извршена провера података о пољопривредном земљишту унетих у П1 и Е1 обрасце и документација о правном основу коришћења, да се потврђује да су наведени подаци тачни, да укупна површина коју користи ДПП „Милетић“ износи 2526 – 66 - 94 ha, од чега је у државној својини 812 - 74 - 61 ha, да је укупна површина земљишта које је ДПП „Милетић“ стекло теретним правним послом 1531-69 - 09 ha, као и да је укупна површина спорног земљишта које користи ДТД „Рибарство“ 182 – 23 -24 ha. Дакле, пољопривредно земљиште, које је користило ДПП „Милетић“ било је у државној својини или је стечено правним послом, при чему се нигде не наводи да је ДПП „Милетић“ имало задружну својину на пољопривредном земљишту, односно да је у имовини тог друштвеног предузећа било задружне имовине. С тим у вези, напред изнети наводи ревидента у вези са враћањем задружне својине у складу са законима на које се позвао су беспредметни.

Ревидент је указао на потребу за применом чл. 20. Закона о основама својинскоправних односа, према којем се право својине стиче самим законом, на основу правног посла, наслеђивањем, као и одлуком државног органа на основу и под условима одређеним законом. Навео је да је стекао право својине у складу са законом, према Закону о задругама. Међутим, нема места примени наведеног члана у конкретном случају, будући да стицање у складу са законом подразумева да се ради о Закону о основама својинскоправних односа. Већ у члану 21. наведеног закона је дефинисано да се по самом закону право својине стиче стварањем нове ствари, спајањем, мешањем, грађењем на туђем земљишту, одвајањем плодова, одржањем, стицањем својине од невластника, окупацијом и у другим случајевима одређеним законом. Тужилац није доказао било који од наведених начина за стицање права својине у смислу наведеног закона.

С обзиром на све напред наведено, правилна је и одлука нижестепених судова о одбијању захтева за исплату накнаде због неоснованог обогаћења у износу од 356.291.636,00 динара, са припадајућом затезном каматом будући да у ситуацији када је утврђено да тужилац није власник спорних непокретности, не постоји обавеза туженог да тужиоцу врати стечено у смислу чл. 210. и 214. ЗОО.

Правилно је примењено материјално право и у делу у којем је одбијен захтев за исплату вредности спорних непокретности од 2.894.364.053,00 динара са законском

затезном каматом, имајући у виду да је одбијен тужбени захтев за враћање спорних непокретности из разлога што није утврђено право својине тужиоца на истим.

Из изнетих разлога, Врховни суд је одбио ревизију тужиоца, као неосновану применом одредбе члана 414. ст. 1. Закона о парничном поступку, као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић